

Motion till riksdagen 2013/14:C375

av Solveig Zander (C)

Ökad rättssäkerhet i fråga om gode män och förvaltare

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka rättssäkerheten för de huvudmän som har god man eller förvaltare.

Motivering

En god man eller förvaltare kan förordnas för en enskild person (så kallad huvudman) som är förhindrad att bevaka sin rätt eller förvalta sin egendom eller som av andra anledningar inte kan ta hand om sig själv. Uppdraget som ställföreträdare utförs i regel av en lekman som frivilligt åtar sig uppgiften. Mycket av den lagstiftning som finns rörande detta är från 1924 och grundar sig dessutom till stor del på lagstiftning från 1700-talet. Det är ett eftersatt område som kräver omstrukturering för att huvudmännens intressen ska kunna tillgodoses.

Överförmyndarverksamheten är en viktig del av kommunens ansvar och ett viktigt verktyg för att hjälpa de mest utsatta i samhället dels vad gäller ekonomiska förehavanden, dels vad gäller kontakten med det allmänna. Överförmyndarverksamheten sköts på olika sätt inom olika kommuner. I vissa kommuner förekommer det att endast en person sköter om överförmyndarverksamheten och i andra kommuner sköts det av en nämnd med biträde av en förvaltning med juridisk kompetens. De olika organisationsformer som förekommer gör att rättssäkerheten inte kan garanteras och i de fall där endast en person är ansvarig är systemet bräckligt om det skulle vara så att personen inte längre har möjlighet att ta hand om verksamheten. Skulle detta dessutom vara på grund av ett hastigt sjukdoms- eller dödsfall skulle det vara svårt att snabbt täcka upp för överförmyndaren.

Fel! Okänt namn på

Att överförmyndarverksamheten bedrivs under olika organisationsformer i olika kommuner är rättsosäkert och därför bör en överförmyndarnämnd finnas i varje kommun, alternativt en nämnd som flera kommuner har i samverkan. När någon klagar ska nämnden ha det politiska ansvaret och nämnden ska också besluta i tvisteärenden. Om den gode mannen har skött sitt uppdrag eller inte bör beslutas av den politiska nämnden snarare än att avgöras av *en ensam överförmyndare*.

Det är svårt att veta vilken omfattning överförmyndarverksamheten har eftersom statistik saknas, men uppskattningsvis rör det sig om cirka 100 000 personer som har ställföreträdare i form av god man eller förvaltare. Tingsrätten fattar varje år beslut om att anordna ca 18 500 godmanskap och förvalterskap. För att kunna följa utvecklingen av överförmyndarnas verksamhet och underlätta länsstyrelsernas tillsyn är det viktigt att det finns tillgång till statistik. Det har inletts ett projekt mellan överförmyndare i ett antal större kommuner som syftar till att göra det möjligt att jämföra uppgifter om överförmyndarnas verksamhet, men detta räcker inte. Det behövs en statlig central myndighet som har tillsynsansvar och som samlar in nationell statistik och står för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling.

Riksrevisionen har riktat kritik mot länsstyrelsens tillsyn över överförmyndarna vid två tillfällen (RiR 2006:5 och RiR 2009:31) och JO har vid ett stort antal tillfällen riktat kraftig kritik mot överförmyndarverksamheten. Det står med andra ord klart att överförmyndarverksamheten har klara brister i verksamheten. En statlig central myndighet med tillsynsansvar skulle öka rättssäkerheten för samhällets allra mest utsatta.

Stockholm den 3 oktober 2013

Solveig Zander (C)